

Wegedoorn, bescheiden schoonheid

Over de wegedoorn kan ik niet zo heel veel schrijven, want er is niet zo veel over hem geschreven en ik moet mijn wijsheid ook ergens vandaan halen. Maar ik noem hem want ik houd van deze struik. Ik ontdekte hem tijdens de lange tochten door het Maasheggebied waar ik, het is alweer lang geleden, met Robert Ceelen alle heggen in kaart bracht. De wegedoorn viel me op hoewel zijn aandeel in de heggen niet groot was. Het is een mooie struik en de plant heeft gewoon iets. Ik weet ook niet wat het is maar hij verdient het gewoon om meer aangeplant te worden.

Zijn Latijnse naam is *Rhamnus cathartica*. *Rhamnus* staat in het Grieks voor doornrijke struik. De wegedoorn heeft inderdaad doorns, maar rijk is wat overdreven. Het is niets vergeleken met mei- of sleedoorn. De takken eindigen vaak in een (tak)doorn. *Cathartica* betekent reinigend. In de volksmond schijnt wegedoorn ook wel purgeerboom genoemd te worden. De bessen en de bast werken namelijk laxerend. Die ervaring heb ik persoonlijk niet en ik wist gelukkig ook niet van deze benaming. Indien je er veel van zou eten, lijkt me niet waarschijnlijk, kan dat leiden tot allerlei buikklachten. Thee getrokken van de bladeren was een probaat middel tegen de hoest. Van rijpe bessen en de bast kunnen groene en goudgele pigmenten worden gemaakt.

De wegedoorn is een echte struik, meestal een paar meter hoog hoewel ik wel exemplaren van 5-6 meter hoog heb gezien. Hij valt me altijd direct op door de prachtige diepgroene, enigszins glanzende, kruisgewijs tegenover elkaar staande blaadjes. Ze zitten aan opvallend rechte, haast sierlijk dunne takjes. De blaadjes zijn zo'n 4-6 cm lang en zijn eivormig tot elliptisch met een puntje. Ze hebben een lang steeltje en een fijn gezaagde bladrand die vaak wat opkrult. Heb je het beeld en de kleur van de takuiteinden eenmaal in je hoofd dan pik je hem er voortaan direct uit.

Wegedoorn. Foto Matt Lavin.

Bessen wegedoorn. Foto Lex Roeleveld.

Het is overigens een tamelijk zeldzame soort die we vinden in de binnenduinen, beekdalen in Brabant, de Achterhoek, Overijssel en Drenthe. Hij is op veel plekken in de Maasheggen en Zuid-Limburg te vinden. Het is een soort die houdt van de zon maar schaduw redelijk verdraagt. Wegedoorn is wat standplaats betreft kieskeurig. Hij houdt van voedsel- en vochtrijke bodems die kalk of leem bevatten. Wegedoorn is een prima struik in een gemengde heg en laat zich goed knippen en vlechten. Bij het inkappen valt de glanzend bruinrood kleur direct op. Vroeger werd het hout voor draaiwerk gebruikt.

Wegedoorn is tweehuizig. De soort heeft mannelijke en vrouwelijke struiken. Hij kan rijk bloeien en doet dat in mei-juni. De bloeiwijze is opvallend. De talrijke minuscule groenachtige, zoetig geurende bloempjes staan in trosjes in de bladoksels. Hommels, zweefvliegen en (wilde solitaire) bijen komen op de nectar en het stuifmeel af. Wegedoorn is een belangrijke voedselplant voor de rupsen van de citroenvlinder en het boomblauwtje. De wegedoorn is verder nog belangrijk voor een aantal motten, wantsen en een bladvlo. Vogels doen zich op hun beurt te goed aan de rondzwermende insecten.

De vrucht van de wegedoorn is een bes van vaak nog geen cm in doorsnede die van groen snel glimmend zwart wordt. Een wegedoornstruik vol met trosjes glimmend zwarte bessen omringd door diepgroen blad is een schitterend gezicht. De rijpe bessen worden gegeten door veel vogels waaronder merels, lijsters, vinken en ook het roodborstje schuwt een rijpe wegedoornbes niet.

In de mythologische en spirituele wereld komen we de wegedoorn niet tegen. Hij is blijkbaar te gewoon om er bijzondere kwaliteiten en verhalen aan op te hangen. Misschien pleit het wel voor de wegedoorn en past hij prima bij onze 'doe maar gewoon' cultuur. Dus als de locatie er geschikt voor is, stop een bescheiden dosis wegedoorn in je aanplant. Je zult er geen spijt van hebben.

Bloemen wegedoorn. Foto Tom Christian, treesandshrubsonline.org.